

מנה בנתן

לע"צ רבי שמשון דוד בן רבי חיים אברהם פינקוס זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

119 פרשת מצורע תשפ"ב

גליון שינון הדף היומי בדרך קצרו

יבמות לד מ

דף לה ורבנן גזרו בבת ישראל קטנה משום גדולה, ומה ששנינו במשנתנו שאם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירים אותן מיד, אמר רב גידל בשם רב שזו היתה הוראת שעה, אך לפ"ז היה מעשה כזה ובמשנה שנינו רק דין ב' שקידשו, אלא כוונת רב שזה כהוראת שעה ולא גזרו כי זה לא שכיח, וללישנא בתרא שמואל אמר שכולן צריכות להמתין ג' חדשים חוץ מגיורת ומשוחזרת גדולה, אך קטנה בת ישראל אינה צריכה המתנה, ולקשה שבמיאון שמואל אמר כבר במקום אחר שאינה צריכה המתנה, ובגט שמואל אמר שכן צריכה המתנה, אלא שמואל דיבר בזנות שקטנה לא צריכה המתנה שלא גזרו בזה שזה לא שכיח, אך קשה שבגיורת ומשוחזרת שמצוי זנות נגזור גם בקטנה, ויש לומר שהוא סבר כר' יוסי ששנינו בברייתא שגיורת או שבויה ושפחה שנפדו והתגיירו או השתחררו לר' יהודה צריכות המתנה ג' חדשים ור' יוסי מתיר להן להתארס ולהנשא מיד, ואמר רבה שטעמו של ר' יוסי שאשה המזנה משמשת במוך כדי שלא תתעבר, ואביי מקשה שרק גיורת שרוצה להתגייר שומרת על עצמה כדי להבחין בין זרע שבקדושה לזרע שהוא שלא בקדושה, וכן שפחה ושבויה אם שמעו שהן עומדות להפדות ולהשתחרר, אך היוצאת בשן ועין לא ידעה קודם והיא לא שמרה על עצמה, ואין לומר שר' יוסי יודה כשזה בא ממילא, כי ישנה ברייתא שלר' יהודה אנוסה ומפותה צריכות המתנה ולר' יוסי יכולות להתארס ולהנשא מיד, אלא מבאר אביי שר' יוסי סובר שאשה מזנה מתהפכת כדי שלא תתעבר, ור' יהודה חשש שלא התהפכה כמו שצריך.

המשנה מסיימת שכוהנות נפסלו לתרומה ומשמע שישראליות לא נפסלו, ויש לגרוס שאם היו נשי כהנים נפסלו לתרומה ומשמע שנשי ישראלים לא נפסלו לתרומה, ולכאורה רב עמרם אמר שרב ששת הביא ראיה ממשנתנו שאשת ישראל שנאנסה אף שמוותרת לבעלה היא נפסלת לכהונה, ויש לבאר במשנה שאם היו כוהנות הנשואות לישראל הן נפסלו לתרומה של אביהן אם יחזרו בלי זרע.

עמוד ב פרק החולץ ליבמתו

משנה מי שחלץ ליבמתו והתברר שהיתה מעוברת, וילדה, אם הולד היה של קיימא הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרובין והיא לא נפסלה מהכהונה, ואם הולד אינו בן קיימא הוא נאסר בקרובותיה וכן היא נאסרה בקרובין ונפסלה מהכהונה, מי שכנס יבמתו ונמצאה מעוברת וילדה אם הולד של קיימא יוציא וחייבים בקרבן, ואם אינו של קיימא יקיים, ואם הוא ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון יוציא והולד כשר וחייבים באשם תלוי. **גמרא** לר' יוחנן החולץ ליבמתו והפילה לא צריכה לחלוץ שוב מהאחים, שחליצה וביאה במעוברת נחשבות חליצה וביאה, ולר"ל צריכה לחלוץ שוב מהאחים כיוון שחליצה וביאה במעוברת אינם נחשבות חליצה וביאה, ונחלקו שר' יוחנן סובר שאם יבא אליהו ויאמר שהיא תפיל עובר זה וודאי תוכל לחלוץ או ליבם וא"כ אחר שהפילה התברר שהחליצה היתה כראוי, ור"ל סובר שלא אומרים שהתברר הדבר למפרע, או שנחלקו בפסוק שר' יוחנן למד **ובן אין לו** והרי זה אין לו בן, ור"ל למד בפסוק **ובן אין לו** עיין עליו אם יש לו בן, ור' יוחנן הקשה ממשנתנו שאם חלץ והולד לא היה של קיימא נאסרו בקרוביהן ונפסלה מהכהונה, וזה מובן אם החליצה של המעוברת נחשבת חליצה, אך אם אינה חליצה לא תפסל מהכהונה, ור"ל סובר שפסולה מדרבנן שהחמירו בה, וללישנא בתרא ר"ל הקשה מהמשנה לר' יוחנן שמשמע שהיא רק נפסלה מהכהונה וזה רק חומרא אך אם החליצה היא גמורה המשנה צריכה לכתוב אינה צריכה חליצה מהאחים, ור' יוחנן יבאר שבאמת החליצה היא גמורה, והמשנה כתבה שפוסלת אגב שכתוב ברישא לא פסלה, ור' יוחנן מקשה מדברי המשנה שאם הולד לא היה של קיימא יקיים, ומשמע שביאה במעוברת היא ביאה ולכן יקיים, אך לר"ל צריכה המשנה לכתוב שיבעול שוב ויקיים, ור"ל יבאר שיקיים הכוונה שיבעול

דף לד רב יהודה אומר שר"מ הוא הסובר שאיסור חל על איסור כשהוא כולל או מוסיף ושהוא מגיע בבית אחת, ששנינו בכריתות שיש אוכל אכילה וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד, כגון טמא שאכל חלב של נותר מקרבן ביוה"כ, ור"מ סובר שאם היה שבת והוציאו בפיו חייב עוד קרבן, אמרו לו שזה לא שם של אכילה, ושבת ויוה"כ באו יחד, ולכאורה ר"מ לא יכול לסבור כר' יהושע שסובר שהטועה בדבר מצוה פטור מחטאת, אלא הוא סובר כר"א, או שהוא יכול לסבור כר' יהושע ור' יהושע פטר רק בתינוקות שזמן המילה בהול אבל כאן אין זמנו בהול, אך באמת ר' יהושע פטר גם בתרומה שאין זמנה בהול, ששנינו שאם כהן אכל תרומה ונודע שהוא בן גרושה או חלוצה, ר"א מחייב קרן וחומש ור' יהושע פטר, ויש לומר כדברי רב ביבי שמדובר בתרומת חמץ בערב פסח שזמנו בהול, וללישנא בתרא משנתנו היא גם לר"ש, והוא יודה באיסור בת אחת וזה שייך כשאנשים שלחו שליח לקדש ושלחו הנשים שליח ופגשו השליחים וחל איסור אשת איש ואשת אח ואחות אשה בבית אחת, אך קשה שאיסור נידה מגיע בנפרד ורב עמרם מעמיד בשם רב שמדובר שהן שפעו מתוך י"ג לאחר י"ג לחייב את האנשים באיסור נדה, ומתוך י"ב לאחר י"ב של הנשים לחייב את הנשים.

המשנה אומרת שיפרישו ג' חדשים להיכר, אך קשה שאין בזה צורך שהרי אשה אינה מתעברת מביאה ראשונה, ור"נ בשם רבה בר אבוה מעמיד שבעלו ושנו, אך לפ"ז מה ששנה ר' חייא שיש ט"ז חטאות ואם בעלו ושנו יש ל"ב חטאות, ולר"א שמחייב על כל כח וכח יהיו חייבים יותר, אלא ר' חייא החשיב את הכח הראשון וא"כ הוא החשיב רק את הביאה הראשונה, **עמוד ב** ורבא הקשה שתמר התעברה מביאה ראשונה, אמר לו ר"נ שהיא מיעכה באצבעה, כמו שאמר ר' יצחק שכל המעוכות של בית רבי קראו להן תמר שגם היא מיעכה באצבעה, וער ואונן בעלו שלא כדרכה, אך ישנה ברייתא שכל כ"ד חודש של מינקת דש בפנים וזורה בחוץ ואמר ר"א שזה מעשה ער ואונן, וא"כ הם בעלו כדרכה, ויש לומר שר"א אמר כמעשה ער ואונן אך לא לגמרי שהם זרו בחוץ אך גם הביאה היתה שלא כדרכה ובמינקת זה בביאה כדרכה, וקשה שרק באונן כתוב **ושחת ארצה** ואילו בער לא כתוב, אמר ר"נ בר יצחק שלומדים מהפסוק **וימת גם אותו** ומשמע שמתו מאותה סיבה, ולכאורה אונן שחת כי ידע שלא לו יהיה הזרע, ומה שער שיחת כי חשש שאם תתעבר יכחיש פייה.

שנו בברייתא על הפסוק אשה כי ישכב איש אותה שכבת זרע ורחצו במים, ולר' יהודה הפסוק בא למעט כלה, ולחכמים זה ממעט שלא כדרכה, והון בן ר"נ אמר לאביו שלכאורה לר' יהודה הסיבה שכלה אינה רוחצת שהתורה חסה על תכשיטיה, אמר ר"נ שהסיבה היא שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה, ולרבנן ממעטים **משכבת זרע** העראה, מאותה ממעטים שלא כדרכה, ולר' יהודה **משכבת זרע** ממעטים העראה ושלא כדרכה, ומאותה ממעטים כלה.

רבין אמר בשם ר' יוחנן שאשה ששהתה אחר בעלה י' שנים ולא ילדה היא לא תלד יותר, ואמר ר"נ שכל זה רק כשאין דעתה להנשא אך אם דעתה להנשא היא תתעבר, ורבא אמר לאשתו בת רב חסדא שמרננים עליה שלא תלד כי שהתה י' שנים אמרה לו שכל הזמן דעתה היתה עליו, ואשה אחת הגיעה לרב יוסף ואמרה לו ששהתה אחר בעלה י' שנים ובכ"ז ילדה, אמר לה בתי אל תוציאי לעז על דברי חכמים, אמרה לו שאכן היא נבעלה בינתיים לנכרי.

שמואל אומר שכל הנשים שנבעלו צריכות להמתין ג' חדשים חוץ מגיורת או משוחזרת קטנות, אך קטנה בת ישראל צריכה המתנת ג' חדשים, ולכאורה במיאון שמואל אמר שאינה צריכה המתנה, ובגט שמואל כבר אמר במקום אחר מיאנה אינה צריכה המתנת ג' חדשים ואם נתן לה גט צריכה להמתין ג' חדשים, אלא שמואל דיבר כאן כשזינתה,

שוב וכלי זה לא נפטרה, וללישנא בתרא ר"ל הביא ראייה מהמשנה שכתוב שאם לא היה של קיימא יקיים, דהיינו שיבעול שוב ויקיים, אך לר' יוחנן המשנה צריכה לומר שאם רצה יכול להוציא ואם לא, יקיים, ור' יוחנן יבאר שאגב שכתוב ברישא יוציא כתבו בסיפא יקיים, ור"ל מביא ראייה מברייתא שהכונס את יבמתו ונמצאה מעוברת צרתה לא תנשא שמא יהיה הולד בן קיימא, ולכאורה אז ודאי שהצרה מותרת להנשא אלא הכוונה שמא לא ימצא של קיימא א"כ התברר שהביאה לא היתה כראוי ולא נפטרה הצרה, ולר' יוחנן הביאה היא כן כראוי, ואביי אומר שבביאה במעוברת גם לר' יוחנן אינה ביאה לקנות ביבמה, ונחלקו רק בחליצה שלר' יוחנן אף שהביאה אינה ביאה, אך החליצה הועילה במעוברת, ולר"ל גם חליצה אינה מועילה, ורבא מקשה שממ"נ אם ביאה במעוברת היא ביאה גם החליצה היא חליצה, ואם ביאה במעוברת נחשבת ביאה גם חליצה אינה חליצה, שהרי יש כלל

דף לו שכל העולה ליבום עולה לחליצה ומי שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה, אלא מבאר רבא שהכונס את יבמתו ונמצאה מעוברת צרתה לא תנשא שמא הולד יהיה בן קיימא וא"כ הביאה בה אינה ביאה, וא"כ גם החליצה אינה חליצה והולד לא פוטר עד שיצא לאויר העולם, ושנינו ברייתא להדיא כדברי רבא שהכונס יבמתו ונמצאה מעוברת לא תנשא צרתה שמא הולד יהיה של קיימא והביאה והחליצה לא פוטרת אלא הולד פוטר והוא פוטר רק כשיוצא לאויר העולם, ולכאורה מדויק בברייתא שרק וד של קיימא אינו פוטרת מחליצה אך אם אינו של קיימא החליצה מועילה וזה לא כדעת ר"ל, ור"ל יגרוס שלא תנשא צרתה שמא הולד לא יהיה של קיימא והחליצה והביאה במעוברת אינם חליצה וביאה, ואם תאמר שנלך אחר רוב נשים שיוולדות ודל בן קיימא אך הולד אינו פוטר עד יציאתו לאויר העולם.

ר"א אומר האם יתכן לסבור כדעת ר"ל ולא נמצא כן במשנה, וחיפש ומצא את המשנה שאשה שבעלה וצרתה הלכו למדינת הים ואמרו לה שבעלה מת לא תנשא ולא תתיבם עד שתדע שמא צרתה מעוברת, ופשוט שהיא אסורה להתיבם שמא צרתה מעוברת ואז הוא פוגע באשת את, אך מדוע שלא תחלוץ, ואמנם אם חלצה תוך ט' למותו היא לא תנשא תוך ט' שזה ספק שמא החליצה שבימי עיבורה לא הועילה, אך אם היא חלצה תוך ט' היא יכולה להנשא אחר ט' ממ"נ אלא שחששו שחלצה בעיבורה ואינה חליצה, אך לכאורה גם לר"ל יש לומר שהיא תחלוץ אחר ט' ואז תנשא, אך יש לתרץ שאביי ורב חנינא בני רב אבין הסבירו שחששו שהולד יהיה בן קיימא וא"כ יצטרכו להכריז שהחליצה מיותרת והיא כשירה לכהונה, אך קשה שנאמר שתחלוץ ונכריז, אלא שחששו שמישהו שהיה בחליצה לא ישמע שהיה הכרזה אח"כ ויאמר שהתירו חלוצה לכהן, אביי אומר שאין להביא מכאן ראייה לר"ל שהרי לא כתוב לא תחלוץ ולא תתיבם אלא לא תנשא ולא תתיבם, אבל יתכן שחליצה תועיל כר' יוחנן.

ישנה ברייתא כר"ל שהחלוץ למעוברת והפילה היא צריכה חליצה מהאחים, ורבא אומר שההלכה בזה כר"ל וכן בעוד ב' מקומות, ששנינו במשנה שהמחלק נכסיו בפיו ולא בשתיקה וריבה לאחד ומיעט לאחר והשוה להם את הבכור דבריו קיימים, אך אם אמר משום ירושה לא אמר כלום, ואם כתב משום מתנה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף דבריו קיימים **עמוד ב** ור"ל סובר שקנה רק אם פירט פלוני ופלוני ירשו שדה פלונית ופלונית שנתתם להם במתנה וירשו, ועוד נחלקו בכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו האב לא יכול למכור כי נתן לבן והבן לא יכול למכור כי הם ברשות האב ואם מכר האב הם מכורים עד שימות ואם מכר הבן זוכה הלוקח רק אחר מות האב, ואם הבן מכר בחיי האב ומת בחיי אביו לר' יוחנן לא קנה הלוקח שקנין הפירות של האב הוא כקנין הגוף, ולר"ל קנה הלוקח שקנין פירות אינו כקנין הגוף.

למשנתנו כשהולד לא של קיימא יקיים, ואמרו בשם ר"א שיוציא בגט, ורבא אומר שגם ר"מ סובר כר"א שר"מ אומר שלא ישא אדם מעוברת ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר לעולם, ולחכמים יוציא, ויכנסו כשיגיע זמנו, ואביי דוחה שר"א סבר שיוציא בגט כי הוא פוגע באשת אח דאורייתא, אך הוא יודה לחכמים שלא יקנסו במעוברת ומינקת חבירו, ור"מ שהחמיר במעוברת ומינקת חבירו כיון שחכמים עשו לדבריהם חזיון יותר

משל תורה, יודה שלא יגזרו ביבמה שממילא פורשים ממנה שכשיש בנים היא אסורה מדאורייתא.

רבא אומר שגם לחכמים שהתירו לכנס מעוברת ומינקת חבירו אך הם סוברים שבינתיים יוציאנה בגט ולא מספיק שיפריש אותה ללא גט, ומר זוטרא מדייק שחכמים אומרים יוציא ולא כתוב יפריש.

אמר רב אשי לרב אושעיא בן רב אידי ששנינו שולד ששהה ל' יום אינו נפל, ומשמע שאם לא שהה הוא ספק, ואם מת תוך ל' ועמדה אמו והתקדשה, לרבינא בשם רבא אם היא אשת ישראל תחלוץ, ואם היא אשת כהן לא תחלוץ, ולרב משרשיא בשם רבא גם אשת כהן תחלוץ

דף לו אמר רבינא לרב משרשיא שאמנם בערב אמר רבא כדבריו אך הוא חזר בו למחרת, אמר רב משרשיא האם אתם מתירים יהי רצון שתתירו חלב, ושאל רב אשי שלענין מעוברת ומינקת חבירו שנישאה לכהן האם נאמר שיעשו תקנה לכהן שלא יגרשנה, אמר לו רבינא שלענין שהה ל' יום רבנן חולקים על רשב"ג שגם קודם ל' יום אינו נפל, א"כ נסמוך על רבנן באשת כהן, אך לענין יבם אם נעשה כר"מ לא יחזיר לעולם, ולרבנן מוציא רק בגט.

אם קידש תוך ג' חדשים למיתה או לגט וברח, נחלקו רב אחא ורפרם אם משמתים אותו או שסומכים על בריחתו שלא יחזור תוך ג', והיה מעשה כזה ורפרם אמר שמספיקה בריחתו.

רבא הקשה שבספק בן ז' או בן ט' נלך אחר רוב נשים שיוולדות לט', אמר לו ר"נ ששנינו יולדות לז' אמר לו רבא האם נשיכם הם רוב העולם, אמר לו שכוונתו היתה שיש רוב נשים שיוולדות לט' ומיעוט שיוולדות לז' והיולדות לט' עוברין ניכר לשליש ימי ההריון, וזו לא הוכר עובריה לשליש ימיה וא"כ יש בה ריעותא לרוב של ט', ואם תאמר שהיולדת לט' ניכר עובריה בג' וכיון שעדיין לא הוכר העובר א"כ ודאי הוא בן ז' לאחרון, יש לומר שרוב היולדות לט' ניכר עוברין בג' וזו לא הוכר עובריה בג' א"כ יש בה ריעותא ברוב של ט'.

שנו בברייתא שאם התיבמה ונולד בן ספק, הראשון ראוי להיות כה"ג והשני שנולד אחריו הוא ספק ממזר, ור"א בן יעקב אומר שאין ממזר מספק, ומבאר אביי במחלוקתם שלת"ק השני הוא ספק ממזר אך הוא אסור בממזרות, ולר"א בן יעקב הוא כודאי ממזר ומותר בממזרות, ורבא מבאר שלת"ק הוא ממזר מספק ומותר בממזרות, ולר"א בן יעקב אין ודאי ממזר מספק ואסור בממזרות, ונחלקו בדעת ר"א שאומר ודאי בודאי מותר, וודאי וספק, וספק בספק אסור, והספק הוא שתוקי אסופי וכותי, ורב יהודה אמר בשם רב שהלכה כר"א, וכשרב יהודה אמר את זה לפני שמואל אמר לו שהלל שנה שעשרה יוחסין עלו מבל כהן לוי ישראל חלל גר משוחרר ממזר נתין ושתוקי ואסופי, וכל הפסולים מותרים זה בזה ואין ניתן לומר שהלכה כר"א שאסורים זה בזה, אביי סובר כשמואל שהלכה כהלל ור"א בן יעקב הוא כדבריו, ורבא סבר שהלכה כר"א ולכן העמיד את ר"א בן יעקב כדבריו שתמיד הלכה כר"א בן יעקב, **עמוד ב** ואביי מוכיח שר"א בן יעקב עשה ספק כודאי שהוא אמר שאם בא על הרבה נשים ואינו יודע על מי, או אשה שבאו עליה הרבה ואינה יודעת ממי התעברה, ונמצא אב נושא בתו ואח נושא אחותו והעולם מתמלא ממזרים, ועל זה נאמר **ומלאה הארץ זימה**, ורבא אומר שהכוונה שזה ספק, זו מה היא.

ר"א בן יעקב הוסיף שלא ישא אדם אשה במדינה אחת אחר שנשא כבר אשה במדינה אחרת שמא ידווגו שניהם ונמצא את נושא אחותו, אך קשה שרב הגיע לדרדשיר ואמר מי תנשא עמי לימים שאני כאן, וכן כשר"נ הגיע לשכנציב אמר מי תנשא לי לימים, יש לומר שהחכמים ששם מפורסם ולא חששו שאח ישא אחותו, אך קשה שרבא אומר שאשה שתבעו להנשא והתפייסה צריכה להמתין ז' נקיים, יש לומר שהם שלחו שליחם להודיע להם או שהן רק היו מתיחדים עמם, ועשו כך שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו.

ר"א בן יעקב אומר שלא ישא אדם אשה אם דעתו לגרשה, שכתוב **אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך**.

אם הספק מהראשון או מהשני והיבם באו לחלוץ בנכסי המת, הספק אומר אני בנו וירשתי נכסיו, והיבם אומר בני אתה ואין לך כלום בנכסים, זה ממון המוטל בספק וחולקים, ואם הספק ובני

היבם באים לחלוק בנכסי המת, הספק אומר אני בנו וירשתי נכסיו, ובני היבם אומרים אחינו אתה ותחלוק עמנו, רצו התלמידים לפני רב משרשיא להוכיח מהמשנה לקמן בספק בן ז' ובן ט' שהוא אינו יורש אותם והם יורשים אותו, וכאן הוא להפך שהספק מוחזק יותר בנכסי המת ושם הם אומרים לו הבא ראיה שאחינו אתה ותקח, וכאן הספק אומר הביאו ראיה שאני אחיכם ותקחו, אמר רב משרשיא ששם הם ודאי בני המת והוא ספק, אך כאן כולם שוים בספק, ולמשנה שם יש לדמות מקרה שבאו הספק ובני היבם לחלוק בנכסי היבם, שהם אומרים לו הבא ראיה שאחינו אתה ותקח,

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי היבם אחר שלקח חלקו מהמת, בני היבם אומרים הבא ראיה שאחינו אתה ותחלוק, והספק אומר להם אם אני אחיכם תנו לי חלק ואם לא, תנו לי את כל חלק המת שחלק אביכם עמי, ר' אבא אמר בשם רב שהדין קם ואינו יכול לערער עכשיו, ור' ירמיה אומר שמחזירים הדין, ולכאורה נחלקו במחלוקת אדמון ורבנן באדם שהלך למדינת הים ואבדה לו דרך בשדה לאדמון, ילך בקצרה, ולרבנן יקנה לו דרך בק' מנה או שיפרח באויר, והקשו לרבנן שלכאורה מסתבר יותר כאדמון, ואמר רב יהודה בשם רב שהקיפוהו ד' בני אדם מד' רוחות וכל אחד דוחה אותו לאחר, אך לפ"ז מהי סברת אדמון, וביאר רבא שכשהד' הגיעו מכח ד' או מכח אחד ודאי לכו"ע דוחים אותו, ונחלקו בא' שקנה מד' שלאדמון הוא טוען שבכל מקרה דרכי אצלך, ולרבנן הוא יכול לומר או תשתוק או שאחזיר השטר למוכרים לי ולא תוכל לדון עמם, ולכאורה ר' אבא אצלינו הוא כרבנן ור' ירמיה סבר כאדמון, ויש לומר שר' אבא סובר כאדמון ושם הוא אומר לקונה שממה נפשך

דף לח דרכי אצלך, ובספק ובני יבם אינו יכול לומר כך, ור' ירמיה סובר שמה שרבנן אמרו שם שיש לו טענה שתשתוק או שאחזיר השטרות, אך כאן אי אפשר להחזיר את המצב לאחור.

ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי הסבא, הספק אומר שהוא בן המת ומגיע לו חלק אביו והיבם אומר בני אתה ואין לך כלום, א"כ היבם הוא ודאי והספק לא יכול להוציא מהודאי.

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי הסבא, הספק אומר אני בן המת וחצי שלי, ובני היבם אומרים אחינו אתה וטול חלק עמנו א"כ בחצי שמודה להם הם לוקחים ובשליש שמודים לו הוא לוקח ובשישית שנשארה זה ממון המוטל בספק וחולקים, סבא ויבם שבאו לחלוק בנכסי הספק או סבא וספק שבאו לחלוק בנכסי היבם, זה ממון המוטל בספק וחולקים.

משנה שומרת יבם שנפלו לה נכסים בירושה ב"ה וב"ש מודים שיכולה למכור והמקח קיים, ואם מתה, נחלקו בנכסים הנכנסים ויוצאים עמה, שלב"ש יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב, ולב"ה הנכנסים בחזקתם הכתובה בחזקת יורשי הבעל ונכסי מילוג בחזקת יורשי האב, ואם נכס אותה היא כאשתו לגמרי וכתובתה על נכסי בעלה הראשון. **גמרא** ב"ש וב"ה לא חלקו בשומרת יבם שנפלו לה נכסים, וביאר עולא שברישא מדובר במה שנפל לה בעודה ארוסה ובסיפא מדובר במה שנפל לה כשהיתה נשואה, וסובר עולא שזיקת ארוסה היא ספק ארוסה וזיקת נשואה היא ספק נשואה, שאם נאמר שזיקת ארוסה עושה אותה כודאי ארוסה לא יתכן שב"ה יאמרו שהיא יכולה למכור, שכתוב במשנה שאשה שנפלו לה נכסים אחר אירוסין לב"ש תמכור ולב"ה לא תמכור, וכולם מודים שאם מכרה ונתנה זה קיים, אלא שזיקת ארוסה עושה רק כספק ארוסה, וזיקת נשואה עושה רק ספק שאם נאמר שזה כודאי הרי המשנה אומרת שמה שנפל לה אחר שנשאת לכו"ע אם מכרה ונתנה הבעל מוציא מהלקוחות, אלא שזיקת נישואים עושה רק ספק, ורבה אומר לעולא שמדוע נחלקו בגוף הנכסים ולאחר שמתה, שיחלקו בחייה ולענין פירות, אלא גם ברישא מדובר בנפלו לה כשהיא נשואה וזיקת נישואין עושה רק ספק, וברישא שהיא חיה היא ודאי ושאר היורשים הם ספק ואינם מוציאים ממנה, אך בסיפא שהיא מתה ובאים לירשה א"כ יחלקו, ואביי מקשה ממה ששינונו נפל הבית עליו ועל אביו או עליו ועל מורישיו, והיו עליו כתובת אשה ובעל חוב יורשי האב אומרים הבן מת קודם ואח"כ מת האב, והבעל חוב אומר שהאב מת קודם שב"ש סוברים שיחלקו וב"ה סוברים שהנכסים בחזקתם, ולכאורה יורשי האב הם ודאי והבעל חוב הוא ספק ומוציא מידי

ודאי, ויש לומר שב"ש סוברים ששטר העומד להגבות הוא כגבוי כמו ששינונו בסוטה שאם מתו בעליהן של הסוטות קודם ששתו, לב"ש יטלו כתובה ולא ישתו, ולב"ה, או ישתו או שלא יקחו כתובתן, ולכאורה הן לא יכולות לשתות שכתוב והביא **האיש את אשתו**, אלא הכוונה שמתוך שלא שותות לא יטלו כתובתן, ולכאורה זה ספק אם זינתה ולב"ש ספק זה מוציא מידי ודאי והיא מקבלת כתובה אלא ששטר העומד להגבות הוא כגבוי, ואביי לא הוכיח משם שיש לחלק שכתובה היא מקבלת מצד חן שירצו להתחתן, ואביי לא הקשה מכתובה של המשך המשנה כי באמת לא נחלקו בזה, ואמנם במשנה נחלקו להדיא מתה מה יעשו בכתובתה, ויש לבאר מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים שנכנסים ויוצאים עמה, לב"ש יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולב"ה הנכסים בחזקתן, ורב אשי מדייק כן במשנה שאומרת יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא כתוב להפך יורשי האב עם יורשי הבעל וא"כ לא דיברו על כתובתה, אביי מבאר במשנה שברישא נפלו לה הנכסים כשהיתה שומרת יבם, ובסיפא מדובר שנפלו לה תחת הבעל,

דף לט ואביי סובר שידו כידה, ולכן זה עדיין נקרא שזה בחזקת יורשי האב, ורבא אומר שאם נפלו לה תחתיו לכו"ע ידו עדיפה מידה ויקחו יורשיו, אלא מדובר שנפלו לה כשהיא שומרת יבם, וברישא מדובר שעדיין לא עשה בה מאמר, ובסיפא מדובר שעשה בה מאמר, ורבא סובר שלב"ש מאמר עושה ודאי ארוסה וספק נשואה, והיא כארוסה לדחות צרתה וכספק נשואה לענין חלוקת נכסים, ובשם ר"א שנו כרבא ובשם ר' יוסי בר' חנינא שנו כאביי, ולכאורה ר"א עצמו אומר שלב"ש מאמר קונה רק לדחות בצרה, ויש להפוך שרבא בר' יוסי בר' חנינא ואביי כר"א, או שיש לומר שבאמת רבא סובר כר"א ור"א דיבר לענין זה שלא מספיק לה גט אלא היא צריכה גם לחלוץ אך לא קנה אותה לענין חלוקת נכסים, ורב פפא אומר שמהמשנה מדוייק כאביי, ואמנם קשה שמדובר שנפלו בחייה ושייך לומר נכנסים ויוצאים שמשמע שנכנסו לרשות הבעל ויצאו מרשות הבעל לרשות אביה, אך אם נבאר כרבא קשה מדוע חלקו ב"ש וב"ה בגוף ולאחר מיתה ויכלו לחלוק בחייה ולענין פירות.

ר' יוסי בר' חנינא אומר שכנסה היא כאשתו לענין שמגרשה בגט ויכול להחזירה אח"כ והחידוש הוא שאף ששינונו על הפסוק **ולקחה לו לאשה ויבמה** שהיינו אומרים שיבומים הראשונים עליה ויצטרך גם חליצה, והחידוש שיכול להחזירה שהיינו אומרים שאחר שקיים את המצוה שהוטלה עליו חוזר איסור אשת אח קמ"ל שלא, שהתורה אומרת **לו לאשה**, שהיא כאשתו לגמרי. **כתובתה** על נכסי בעלה הראשון והטעם הוא שהקנו לו אשה מהשמים ולא שיעבד נכסיו, ואם אין לה אצל הראשון תקנו לה מהשני כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה.

משנה מצוה שהגדול ייבם ואם לא רצה הולכים על כל האחים ואם לא רצו חוזרים לגדול ואומרים לו שהמצוה עליו או שיחלוץ או שייבם, ואם הגדול תלה בקטן עד שיגדל או עד שהגדול יבא ממדינת הים או שתלה בחרש ושוטה לא שומעים לו, אלא אומרים לו עליך המצוה ותייבם או תחלוץ. **גמרא** נחלקו ר' יוחנן וריב"ל אם עדיף ביאת קטן או עדיף שהגדול יחלוץ, האם אומרים שמצות יבום עדיפה, או שנאמר שביחוס לחליצת הגדול ביאת הקטן אינה כלום, ולכאורה יש לדייק במשנה שאם לא רצה הגדול מהלכים על כל האחים, ומשמע אפילו קטן וא"כ ביאת הקטן עדיפה, ויש לדחות שמדובר שהגדול לא רצה לחלוץ ולא ליבם אך לפ"ז מה שכתוב בהמשך שלא רצו האחים והיינו שלא רצו לחלוץ ולא לייבם אך א"כ מדוע חוזרים לכוף את הגדול לכופו, שיכפו את אחד מהם, ויש לומר שכופים אותו כיוון שהמצוה מוטלת עליו, אך יש לדייק מהמשך המשנה שאם תלה בקטן עד שיגדיל לא שומעים לו, ולכאורה אם ביאת קטן עדיפה שיחכו לו, אך לפ"ז מה שממשיכה המשנה שתלה בגדול עד שיבא ממדינת הים לא שומעים לו, ולכאורה נחכה עד שיבא שמא יחלוץ, אלא שלא משהים את המצוה **עמוד ב' וללישנא בתרא** לכו"ע ביאת הקטן עדיפה על חליצה ונחלקו בחליצת קטן וגדול מי עדיף האם עדיף חליצה בגדול כי הרי מצוה בגדול, או שהמצוה בגדול הוא לייבם אך בחליצה שניהם שוים, ולכאורה יש לדייק במשנה שאם לא רצו האחים חוזרים לגדול ומשמע שלא רצו ליבם אלא לחלוץ

ובכ"ז חוזרים לגדול, ויש לדחות שהאחים לא רצו לא יבום ולא חליצה וא"כ יוצא שגם הגדול לא רצה חליצה ולא יבום, וא"כ מדוע כופים אותו שיכפו אותם, ויש לומר שכופים אותו כי המצוה מוטלת עליו, ולכאורה נדייק מהמשך המשנה שאם תלה בגדול עד שיבא ממדינת הים לא שומעים לו, ואם נאמר שמצוה בגדול לחלוץ נמתין לו שיבא ויחלוץ, ויש לדחות שגם בתלה בקטן נמתין שייבם, אלא שלא משהים את המצוה ולכן גם בגדול לא משהים את המצוה.

המשנה אומרת שבראשונה שהתכוונו לשם מצוה מצות יבום קודמת למצות חליצה ועכשיו שאין מתכוונים למצוה מצות חליצה קודמת, ורב אומר שלא כופים לחלוץ, וכשהגיעו לפני רב הוא אמר ליבם יכול אתה לחלוץ או ליבם וזה תלוי ברצונך שכתוב **ואם לא יחפוץ האיש**, ומשמע שאם יחפוץ ייבם, וכן סובר רב יהודה שהוא תיקן שיכתבו בגט של החליצה פלונית בת פלוני הביאה את פלוני יבמה לבית הדין והכרנוהו שהוא אחי המת מאביו ואמרנו לו אם תרצה יבם ואם לא צדד לה רגלך הימנית וכך עשה, והורידה נעלו הימנית וירקה לפניו על הארץ רוק הנראה לבית הדין, ורב חייא בר אויא מסיים בשם רב יהודה שהקראנו לפניו מה שכתוב בתורת משה.

נחלקו רב אחא ורבינא אם ב"ד צריכים להכירו בעדים או שמספיק עדות קרוב או אשה, ולהלכה זה גילוי מילתא בעלמא ומועיל קרוב או אשה.

רמי בר חמא אומר בשם ר' יצחק שחזרו לומר שמצות יבום קודמת לחליצה, ושאל ר"נ בר יצחק האם הדור הוכשר, ויש לומר שבתחילה סברו כאבא שאול שאמר שהכונס יבמתו לשם נוי ולשם אישות או דבר אחר זה כאילו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר, אך לחכמים נאמר **יבמה יבא עליה** מכל מקום, והברייתא שאומרת **יבמה יבא עליה** מצוה, שבתחילה היתה עליו בהיתר ונאסרה וחזרה והותרה, ואין לומר שהיא חזרה לגמרי להתרה הראשון, שכתוב **יבמה יבא עליה** מצוה, ואמר ר' יצחק בר אבדימי שזה כדעת אבא שאול, והביאור הוא שבתחילה היא היתה עליו בחזקת היתר רצה כונסה לשם נוי או לשם אישות ונאסרה והותרה יכול תחזור להתרה הראשון, ת"ל **יבמה יבא עליה** לשם מצוה, ורבא מבאר שזה גם לרבנן שבתחילה היא היתה בהיתר רצה כונסה רצה לא כונסה, ואח"כ נאסרה והותרה יכול תחזור להיתרה הראשון רצה כונסה רצה לא, אך לא יתכן לומר שתצא בלי כלום, כי הרי היא אגודה בו, אלא הכוונה שאם רצה כונסה ואם לא רצה יחלוץ לה שכתוב **יבמה יבא עליה** שמצוה ביבום, וברישא של אותה ברייתא נאמר על הפסוק **מצות תאכל במקום קדוש מצוה**,

דף מ ובתחילה המנחה מותרת לו והיא נאסרה אחר שהקדישה וחזרה והותרה יכול תחזור להיתר הראשון, ת"ל **מצות תאכל במקום קדוש** שזה מצוה, ולכאורה לרבא שביאר שביבום זה כרבנן יש לבאר **מצות תאכל במקום קדוש** מצוה שבתחלה רצה אוכלה רצה לא, ואחר שהקדישה נאסרה והותרה, רצה אוכלה רצה לא, ולכאורה זה מצוה עליו לאכלה שכתוב **ואכלו אותם אשר כופר בהם** שכהנים אוכלים והבעלים מתכפרים, אלא הכוונה שאם רצה הוא, אוכלה ואם לא, יאכלנה כהן אחר, ואומר הפסוק **מצות תאכל במקום קדוש** שהוא מצוה, אך לר' יצחק שמעמיד כאבא שאול מה שייך במנחה שני צדדים, ואין לומר רצה אוכלה בתיאבון רצה אוכל אכילה גסה שהרי ודאי אין שמה אכילה, כמו שאמר ר"ל שהאוכל אכילה גסה ביה"כ פטור מאיסור **לא תעונה**, ואין לפרש רצה אוכלה מצוה רצה אוכלה חמץ שהרי נאמר **לא תאפה חמץ חלקם** ואמר ר"ל שאפילו חלק לא יאפה חמץ, ויש לפרש רצה אוכלה מצוה רצה אוכלה חלוט, ויש לדחות שאם היא נחשבת מצוה יכול לאכלה, ואם לא לא, שהתורה אמרה **מצות תאכל**, אלא יש לומר שבאמת היא מצוה והתורה כתבה פסוק נוסף לעכב, וחלוט נקרא מצוה לענין שיוצא בה בפסח ואף קודם שנחלטה אך כיוון שאפאה אח"כ בתנור היא נקראת **לחם עוני** ולכן יוצא בה.

משנה מי שחלץ ליבמה הוא כאחד האחים לענין נחלה ואם האב קיים הנכסים שלו, לת"ק מי שכנס את היבמה הנכסים שלו, ולר' יהודה אם האב קיים הנכסים שלו. **גמרא** החידוש ברישא במשנה שלא נאמר שחליצה היא כמצות יבום וזכה החולץ בנכסים, אך

לפ"ז המשנה היתה צריכה לומר אינו אלא כאחד מהאחים, אלא יש לומר שהחידוש הוא שלא קונסים אותו כיוון שהוא הפסידה מיבום, אלא בכ"ז נוטל כאחד מהאחים.

אם האב קיים הוא קודם כמו ששנינו האב קודם לכל יוצאי יריכו, ולת"ק המיבם זוכה גם כשהאב קיים שכתוב **יקום על שם אחיו** והכוונה כפשוטו גם לנחלה, ועולא פסק כר' יהודה, וכן פסק ר' יצחק נפחא, וטעמו של ר' יהודה שכתוב **והיה הבכור אשר תלך** שכתוב שכתוב אינו זוכה בחיי אביו כך היבם לא זוכה בחיי אביו, אך קשה שנאמר שכתוב שכתוב נוטל פי שנים כך היבם יטול פי שנים, יש לומר שלא כתוב **יקום על שם אביו** אלא על שם אחיו, ואין לומר שרק כשאין אב נוטל היבם נחלה ייבם, ואם יש אב שאין לו נחלה לא ייבם, שהרי היבום אינו תלוי בנחלה אלא אם מיבם כשיש נחלה נוטל חלק המת ואם אין לא יטול, ר' חנינא קרא אמר לפני ר' ינאי שהלכה כר' יהודה ואמר לו ר' ינאי הוצא קריאתך החוצה אלא אין הלכה כר' יהודה ותנא אחד שנה לפני ר' נחמן אין הלכה כר' יהודה, אמר ר"נ אלא כמו מי כרבנן הרי זה פשוט שהרי יחיד ורבים הלכה כרבים, אמר לו האם אמחוק את זה, אמר לו שכנראה שנו לך הלכה כר' יהודה והיה קשה לך אין פסקו כמו יחיד אלא שהפכת הדין ויפה עשית.

משנה מי שחלץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה וכן היא אסורה בקרוביו, **עמוד ב** הוא נאסר באמה ואם אמה ואם אביה ובבתה ובבת בתה וכתב בנה ובאחותה כשהיא קיימת והאחים מותרים, והיא נאסרה באביו ואבי אביו ובכנו ובכנ בנו באחיו ובכנ אחיו, אדם מותר בקרובת צרת חלוצתו ואסור בקרובת צרת חלוצתו. **גמרא** הסתפקו האם רק בערוה דאורייתא גזרו שניות ובחלוצה לא, או שאין נ"מ, ולכאורה יש לדייק מהמשנה שאסור באם אמה ולא כתוב אם אם אמה, אך יש לדחות שלא כתבו כך שרצו לכתוב שהאחים מותרים, ואם היה כתוב אם אם אמה היינו אומרים שרק באם אם אמה הם מותרים ולא באם אמה ואמה, אך המשנה יכלה לכתוב והאחים מותרים בכלן, אך יש לדייק מהמשך והיא אסורה באביו ואבי אביו ומשמע של החולץ שהיא כלת בנו אף שהיא רק שניה, ויש לומר שהיא אסורה לאבי אביו שהיא כלת בנו מצד בעלה המת, ואין להוכיח ממה שכתוב ובכנ בנו, והיינו של החולץ שהיא אשת אבי אביו שיש לומר שהיא אסורה משום המת שהיא אחי אבי אביו, ואמימר שמכשיח באשת אחי אבי אביו יעמיד את המשנה בכנ בנו של הסבא, ואמנם כבר שנו אחיו ובן אחיו, יש לומר ששנו אחיו מהאב ואחיו מהאם, אך לכאורה יש להוכיח ממה ששנה ר' חייא ד' אסורות מהתורה וד' מדרבנן, אב ובנו אחיו ובן אחיו מהתורה, אבי אביו ואבי אמו בן בנו ובן בתו מדברי סופרים, וכתוב אבי אביו וא"כ יש שניות לחולץ והיא כלת בנו, ויש לומר שהיא כלת בנו מצד המת, ואין להוכיח ממה שכתוב אבי אמו והיינו של החולץ שהיא כלת בתו, שיש לומר שהיא כלת בתו מצד המת, ואין להוכיח ממה שכתוב ובכנ בנו והיינו של החולץ שהיא אשת אבי אביו, ואמימר שמכשיח באשת אחי אבי אביו יסבור שאסור מצד החולץ וגזרו שניות בחלוצה, אך יש להוכיח ממה שכתוב ובכנ בתו והיינו מצד החולץ שהיא אשת אבי אמו, ואין לדחות שזה מצד המת שהיא אשת אחי אבי אמו שהרי גם בסתם שניות לא אסרו בה, אלא אסור מצד החולץ וא"כ רואים שגזרו שניות בחלוצה.

ר' טובי בר קיסנא אומר בשם שמואל שהבא על צרת חלוצה הוולד ממזר כי היא עומדת באיסורה, ואמר רב יוסף שכך שנינו שמותר אדם בקרובת צרת חלוצתו, וזה מוכן אם צרה נשארה באיסורה הראשון והחלוצה לא עשתה שליחותה ולכן מותרת בקרובות הצרה, אך אם הצרה כחלוצה איך מתירים את קרובת צרת חלוצתו, ויהיה קשה לדעת ר' יוחנן שאחרי שאחד חלץ, בין הוא בין האחים אינם חייבים עליה ועל צרתה כרת, ור' יוחנן יבאר שודאי שאחות חלוצה אינה אסורה מהתורה, שר"ל שנה לקמן שרבי שנה שאחות גרושה מדברי תורה ואחות חלוצה מדברי סופרים.